

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
VIEŠOJO VALDYMO GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS IKITEISMINIO GINČŲ DĖL MOKESČIŲ NAGRINĖJIMO
TVARKOS ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIŲ ADMINISTRAVIMO
ĮSTATYMO NR. IX-2112 IX SKYRIAUS IR 165 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ APLINKOS TERŠIMĄ ĮSTATYMO NR. VIII-
1183 PAPILDYMO 11-1 STRAIPSNIU ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
ANGLIAVANDENILIŲ IŠTEKLIŲ MOKESČIO ĮSTATYMO NR. I-2944 PAPILDYMO 13
STRAIPSNIU ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKESČIO UŽ VALSTYBINIUS
GAMTOS IŠTEKLIUS ĮSTATYMO NR. I-1163 9 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS MIŠKŲ ĮSTATYMO NR. I-671 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTŲ (toliau kartu – Projektai)
(TAP-20-1441; TAIS NR. 20-5237(2))**

2020-09-01 Nr.
Vilnius

Projektų rengėja: Teisingumo ministerija

Projektų tikslai: 1) plačiau taikyti ikiteisminę mokestinių ginčų nagrinėjimo tvarką, kuri yra paprastesnė ir greitesnė; 2) užtikrinti, kad teisinis reglamentavimas, susijęs su ginčų nagrinėjimu, būtų nuoseklus ir aiškus; 3) ikiteisminį ginčų dėl mokesčių nagrinėjimo procesą išsamiai reglamentuoti įstatyminiu lygmeniu.

Dabartinė situacija: Pagal galiojantį reguliavimą Mokestinių ginčų komisija (toliau – MGK) ikiteisimine tvarka nagrinėja:

1) mokestinius ginčus, kylančius tarp mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus;

2) mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus mokestinius ginčus dėl centrinio mokesčių administratoriaus sprendimų, priimtų išnagrinėjus mokesčių mokėtojų skundus dėl vietos mokesčių administratoriaus sprendimų;

3) mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus mokestinius ginčus, kai centrinis mokesčių administratorius per Mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) nustatytus terminus nepriėmė sprendimo dėl mokestinio ginčo.

Pagal MAĮ nuostatas, MGK nagrinėja mokestinius ginčus tik dėl mokesčių administruojamų Valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau - VMI) ir Muitinės departamento (toliau - MD) (pridėtinės vertės, pelno, gyventojų pajamų mokesčių, akcizų, muitų ir kt.). Tačiau MGK nenagrinėja ginčų dėl Aplinkos ministerijos reguliavimo sričiai priskirtų mokesčių (t. y. mokesčio už valstybinius gamtos išteklius, angliavandenilių išteklių mokesčio, mokesčio už aplinkos teršimą ir atskaitymų nuo pajamų pagal Miškų įstatymą) – įstatymai apskritai nereglementuoja ikiteisminės ginčų dėl jų tvarkos, t. y. asmenys kilus tokiems ginčams turi kreiptis tiesiogiai į teismą.

MAĮ šiuo metu įtvirtina pagrindines mokestinių ginčų nagrinėjimo tvarkos nuostatas (skundo MGK padavimo terminą ir jo atnaujinimą, reikalavimus skundo mokestiniame ginče turiniui, skundo nagrinėjimo MGK terminus ir priimamų sprendimų rūšis, MGK sprendimo apskundimo terminus ir tvarką, etc.), tačiau galiojantis įstatyminis reglamentavimas nėra išsamus – MAĮ nėra reglamentuoti kai kurie ginčo teisinį santykį reguliuojantys institutai, pvz., konkretūs išsamūs bylos nagrinėjimo sustabdymo atvejai, bylos nagrinėjimo atnaujinimo tvarka, trečiųjų asmenų įtraukimo į

ginčo nagrinėjimo procesą ir pašalinimo iš jo tvarka, nėra nuostatų dėl ekspertų, specialistų dalyvavimo nagrinėjant skundą etc.

Projektų esmė: Teikiamu Ikiteisminio ginčų dėl mokesčių nagrinėjimo tvarkos įstatymo (toliau - IGMNTĮ) projektu siūloma ginčų dėl mokesčių nagrinėjimo tvarką, MGK statusą, sudarymo tvarką ir kompetenciją reglamentuoti atskirame įstatyme. MGK kompetencija nebūtų apribota tik mokestiniais ginčais, administruojamais VMI ir MD, bet apimtų ir Aplinkos ministerijos reguliavimo sričiai priskirtus mokesčius.

MGK, kaip ir pagal galiojantį reglamentavimą, privaloma ikiteismine tvarka nagrinėti mokestinius ginčus, kurie kyla tarp mokesčių mokėtojo ir centrinio mokesčių administratoriaus. MGK taip pat nagrinėtų asmenų skundus dėl viešojo administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų (taip pat dėl jų nepriėmimo), pagal kuriuos:

- 1) apskaičiuota ir nurodyta sumokėti mokestis ir/ar su mokesčiu susijusios sumos (baudos, delspinigiai ar palūkanos);
- 2) atsisakyta grąžinti (įskaityti) mokesčio permoką (skirtumą) ar sumokėtą per didelę baudą, delspinigius ar palūkanas;
- 3) atliktas mokesčio permokos (skirtumo), baudos, delspinigių ar palūkanų įskaitymas (grąžinimas);
- 4) neatleista nuo baudų, delspinigių ar palūkanų.

Atskiruose mokesčių įstatymuose būtų konkrečiai nurodyta, kad tam tikri ginčai yra nagrinėjami MGK, todėl kartu yra teikiami atitinkamų įstatymų (Mokesčio už aplinkos teršimą įstatymo, Angliavandenilių išteklių mokesčio įstatymo, Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo, Miškų įstatymo) pakeitimai, pagal kuriuos Aplinkos ministerijos, jos įgaliotų institucijų ar VMI individualūs administraciniai aktai (sprendimai), pagal kuriuos apskaičiuotas ir nurodytas sumokėti atitinkami mokesčiai ir/ar su jais susijusios sumos (baudos, delspinigiai ar palūkanos), permokos, palūkanos, būtų skundžiami MGK.

IGMNTĮ projekte išsamiai reglamentuojama ginčų nagrinėjimo procedūra; nustatomas naujas reglamentavimas dėl atsiliepimo į skundą pateikimo, jo išsiuntimo bylos šalims, galimybių MGK sujungti bylas ar išskirti kai kuriuos reikalavimus į atskirą bylą (-as), nustatomos MGK teisės gauti įrodymus, paaiškinimus, išvadas iš bylos šalių, valstybės ar savivaldybių institucijų, kitų asmenų, skirti ekspertizę ir kt.; apibrėžiamos bylos šalys bei nurodomi kiti asmenys, dalyvaujantys nagrinėjant bylą komisijoje; naujai formuojamas nušalinimo institutas, kuris būtų taikomas ne tik MGK nariams, bet ir iškilus klausimui dėl specialisto, eksperto, vertėjo ar posėdžio sekretoriaus nešališkumo; įtvirtinamos nuostatos, reglamentuojančios MGK sprendimų apskundimą, įsiteisėjimą ir vykdymą.

Kaip ir galiojančiame reglamentavime, IGMNTĮ projekte numatoma galimybė bylos, užbaigtos įsiteisėjusiu MGK sprendimu, kai jis nebuvo apskūstas teismui, procesą atnaujinti, konkrečiais įstatyme numatytais išskirtiniais atvejais.

Priėmus projektus būtų plačiau taikoma ikiteisminė ginčų nagrinėjimo tvarka, kuri yra paprastesnė ir greitesnė. Taip pat tikėtinas nežymus teismų darbo krūvio sumažėjimas (apie 20 bylų), o bylų nagrinėjimas teismuose būtų paprastesnis, kokybiškesnis ir greitesnis, nes MGK jau būtų nustačiusi esmines ginčo faktines ir kitas aplinkybes. Prognozuojamas MGK darbo krūvio padidėjimas tik apie 30 bylų. Atsižvelgiant į tai projektai būtų įgyvendinami iš institucijoms skiriamų valstybės biudžeto asignavimų ir papildomų biudžeto asignavimų nepareikalaus.

Derinimas: projektai teikti derinti Vidaus reikalų, Finansų, Aplinkos, Socialinės apsaugos ir darbo, Sveikatos apsaugos ministerijoms, Aplinkos apsaugos departamentui, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai, Lietuvos teisės institutui, Mykolo Romerio universiteto Teisės fakultetui, Vilniaus universiteto Teisės fakultetui, Teisėjų tarybai, Nacionalinei teismų administracijai,

Lietuvos administracinių ginčų komisijai (toliau - LAGK) ir MGK. Vilniaus universiteto Teisės fakultetas, Lietuvos teisės institutas, LAGK ir Aplinkos apsaugos departamentas išvadų nepateikė.

Dėl suinteresuotų institucijų pastabų, į kurias neatsižvelgta, teikiama derinimo pažyma (rengėjų pateikti argumentai iš esmės vertintini kaip pakankami neatsižvelgimui į teiktas pastabas). Pažymėtina, kad esminės institucijų pastabos, į kurias nebuvo atsižvelgta, yra dėl MGK narių atrankos modelio, tačiau šios nuostatos jau buvo išdiskutuotos svarstant Vyriausybėje ABTĮ ir susijusių įstatymų projektų paketą. Atsižvelgiant į tai, siūloma MGK atrankos sistema, kuriai Vyriausybė jau yra pritarusi, neturėtų būti keičiama.

Atitikimas Vyriausybės programai: Projektais įgyvendinama Septynioliktosios Vyriausybės programos 224.7 papunkčio nuostata „stiprinsime žmogaus teisių pažeidimų prevenciją, plėtodami ikiteismines ginčų nagrinėjimo procedūras, taip mažindami biurokratizmą ir spartindami ginčų sprendimą. Bus skatinama ginčus spręsti ne teismo tvarka, pasinaudojant alternatyviomis priemonėmis – arbitražu, administracinių ginčų komisija, mokestinių ginčų komisija ir kt.“.

Dalykinio vertinimo išvada: Atsižvelgiant į Septynioliktosios Vyriausybės programos 232 p., kuris numato vykdyti valstybės administravimo sistemos pertvarką, mažinant ministerijų, Vyriausybės įstaigų, valstybės įmonių, viešųjų ir verslą reguliuojančių įstaigų skaičių, panaikinant perteklines valdymo sritis, kurios dubliuojasi, ir jas įgyvendinančias institucijas, bei į tai, kad MGK veiklos teisinis reglamentavimas, bei šios veiklos pobūdis yra iš esmės analogiškas LAGK veikos reglamentavimui bei pobūdžiui, siūlome pakartotinai įvertinti MGK bei LAGK apjungimo galimybę.

Taip pat siūlome rengėjams atsižvelgti į Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės pastabas projektui (2020 m. rugpjūčio 31 d. išvada Nr. NV-2380).

Siūlome Projektus teikti į **Tarpinstitucinį pasitarimą**.

Patarėjas

Audrius Kasinskas

